אמא מתלוננת

אין גבול לתרגילים השיווקיים. שירותי בריאות כללית הקימו אתר אינטרנט פיקטיבי שמציע שירותי הורות חלופיים בתשלום: זרים מוחלטים שיגיעו במקום אבא ואמא לאסיפות ההורים, משוחררי סיירות שייצאו עם הילדים לטיול השנתי ובוגרי גל"צ שיגיעו עד הבית להקריא סיפור לפני השינה. אלפי הורים נפלו בפח של הכללית וגילו עניין בשירות המומצא. מה זה אומר על ההורים הישראלים מודל 2008? "ההורים מתייחסים לילדיהם כמו לגאדג'טים", מסבירים המומחים

||| **נופר סיני**

עבדו עליכם. אמרו לכם שהורות זאת חוויה נפלאה, חד פעמית. ומה קיבלתם בסוף? 18 שנה של ריצות כדי להכניס את העוללים ללו"ז הצפוף שלכם, ונצח של ייסורי מצפון ורגשי אשם. ואז באה חברת "קיד סורסינג" והבטיחה למכור לכם שירותי הורות להשכרה. מישהו שיקשיב לילד שלכם כשאתם עסוקים. מישהו שילך לאסיפת הורים במקומכם. נכון שאתם מזועזעים? אז איך זה שקרוב ל־20 אלף הורים גלשו לאתר החברה, חלקם השאירו הודעות נואשות בסגנון "אתם נותנים שירות גם בקריות?" או "יש לי תאומים, ואני אשמח לשמוע עוד פרטים על השירות".

אופס, שוב עבדו עליכם. אין חברה כזאת. האתר של "קיד סורסינג", שעלה ביום ראשון בשבוע שעבר וניסה לשכנע הורים שהשכרת פונקציות הוריות הן בסך הכל הדור הבא של ההורות, הוא למעשה מתיחה אחת גדולה. מדובר באתר פיקטיבי שנולד בעקבות שיתוף פעולה בין שירותי בריאות כללית ומכון אדלר, במסגרתו יקבלו מבוטחי כללית מושלם עד 20 אחוזי הנחה על סדנאות נני עד הבית, שיעבירו ההורים הדרכות להורות טובה יותר.

למרות שמדובר בתרגיל שיווקי, יש בו כדי ללמד לא מעט על עולם ההורות של ישראל 2008. במענה הקולי של "קיד סורסינג", מדווחים אנשי הכללית, התקבלו בשבוע האחרון הודעות כמו "זקוקה לכם באופן נואש" או "השירות שלכם כבר פעיל? מעוניינת לדבר עם המנכ"ל שלכם". בסך הכל הושארו 335 בקשות לשירות במענה הקולי של החברה. 66 אנשים השאירו את פרטיהם באתר על מנת שנציג "קיד סורסינג" יספר להם על השירות והביעו כוונתם לרכוש את השירות.

גם אתר האינטרנט הפיקטיבי, מספרים בשירותי בריאות כללית, זכה להצלחה ורשם כ־17,691 כניסות, מספר עצום ביחס לאתר שפועל רק חמישה ימים. באתר הושארו גם 190 הודעות, חלקן מתחכמות, אבל גם לא מעט כאלו שנראות כמו מכתב בבקבוק עם תחינות לעזרה. 3,340 הורים הצביעו בסקר שהופיע באתר ושאל אם הורים צריכים להקריב הכל למען הילדים. מהסקר עולה כי 51 אחוזים ענו שכן, לעומת 39 אחוזים שענו שלא ועשרה אחוזים שענו שהם לא יודעים.

השירות שמשך הכי הרבה תשומת לב – 5,407 הקלקות – היה "פגוש את המורה", שירות המציע ללכת במקומכם לאסיפת הורים של הילד, לדון איתו במצבו הלימודי והחברתי, ובתוספת תשלום להביא משם תיעוד מצולם של דברי המורה. למקום השני, עם 4,126 הקלקות, הגיע שירות "איך באתי לעולם", שמציע פסיכולוגית מיומנת שתחסוך לכם את המבוכה הכרוכה בלספר לילדיכם כיצד באו לעולם. למקום השלישי הגיע שירות "סיפורימפו" שמציע שחקן מקצועי, עם אפשרות לבוגר גל"צ בתשלום נוסף, שיקריא סיפור לפני השינה עד להירדמות מלאה.

בין יתר השירותים שמוצעים באתר ישנם שירותי ליווי לטיולי בית ספר, שאותם יעניקו "בוגרי סיירות" (400 שקל ליום טיול, כולל תמונות און־ליין מהטיול), שירותי "שחקן חיזוק", שבהם שחקני עבר כביכול שישחקו עם ילדיכם ימנעו מכם את הצורך להזיע ואפילו "ייתנו להם לנצח" (200 שקל למפגש) ושירותי אוזן קשבת שבמסגרתם פסיכולוגים מקצועיים יקשיבו לסיפורים של ילדיכם מבית הספר (150 שקל לשעה).

לא רוצים ללמוד מהמורה

"הורים היום היו שמחים ללכת לחברת קיד סורסינג", אומר עידן עמיאל, מנהל המרפאה להדרכת הורים במרכז שניידר לרפואת ילדים. "אני לא חושב שיש הורה שמגדל ילד ולא רוצה מדי פעם 'לקנות' קצת שקט".

לדבריו, העידן שלנו מתאפיין במצוקה גדולה של ההורים. שורשי המצוקה הזו נטועים בכך שלהבדיל מתקופות אחרות שבהן המשפחה הרחבה התגוררה בסמוך והסבים, הדודים ואפילו השכנים והשכנות סיפקו תמיכה למשפחה הגרעינית – כיום המשפחה הגרעינית צריכה להתמודד לבד עם כל ההיבטים של גידול ילדים. לא זו בלבד, אלא שבשנים האחרונות שוק העבודה השתנה ודורש מההורים לעבוד יותר. העומס האדיר על ההורים מחלחל הביתה בצורת מיילים וטלפונים, מה שמשאיר להורים מעט מאוד זמן עם ילדיהם, שלא לדבר על משפחות חד הוריות. "זה מוביל לחוסר אונים הורי, תחושה של מצוקה בהתמודדות עם הילד. ההורים לא בטוחים שהם עושים את הדבר הנכון".

לדעתך יש מקום למין שירות בזה?

"צריך להבין, ממילא אנחנו עושים אאוט סורסינג לשירותי הורות. מה הם מטפלת, בייביסיטר, חוגים וגן ילדים

אסנת הראל, מנכ"ל מכון אדלר: "לדור ההורים של היום אין ממי ללמוד, צריך למקצע את ההורות. אני רואה אמהות שיש להן זמן לחדר כושר ולגוונים במספרה, אבל לא לילדים. זה עניין של סדר עדיפויות"

צילום אילוסטרציה: רונן בוידק

תמורת 150 שקלים אספר לילד שלכם איך הוא הגיע לעולם

"אין הורה שלא רוצה לקנות מדי פעם קצת שקט". האתר הפיקטיבי, קיד סורסינג

אם לא קיד סורסינג? העניין הוא שלשים את כל השירותים תחת קורת גג אחת ולהוסיף להם כמה שירותים מופרכים, זאת מראה מעוותת לכל החברה שלנו, מראה שלא קל להסתכל עליה".

איך אתה מסביר שהשירות הפופולרי ביותר באתר הוא "פגוש את המורה"?

"יש קרע אדיר בין מורים להורים, רווי בחשדנות וביקורת הדדיים. ההורים לא אוהבים ללכת למורה לשמוע ביקורת סמויה על תפקודם דרך הביקורת על הילד, דבר שמעורר מתח ואנטגוניזם. הם, מצידם, אינם מעריכים את המורה ואת כישוריה המקצועיים ואינם רואים בה דמות העשויה לסייע בכל הנוגע לילד. כתוצאה מכך נוצר מעגל קסמים שאינו מאפשר הידברות בין ההורים למורים, דבר המחליש את שני הצדדים ופוגע בילדים".

ש', בת 40 מקריית אונו, אמא לשתי בנות בגילאי 13 ו־9 מסכימה עם עמיאל. "כל הורה שיש לו ילד קצת שובב לא שמח לראות את הפרצוף הנוזף של המורה כשהוא מגיע לאסיפת הורים", היא אומרת. "תמיד לפני אסיפת הורים אני מרגישה רתיעה ושואלת את עצמי מה אני כהורה לא עשיתי טוב, ששוב המורה תסתכל עליי בעיניים כועסות על זה שיש לי קריירה. היא הרי מצפה ממני להיות יותר עם הילדה בבית. ועדיין, גם אם היה שירות כזה לעולם לא הייתי משתמשת בו".

על השירותים שהגיעו למקומות השני והשלישי, "איך באתי לעולם" ו"אוזן קשבת", אומר עמיאל כי בשל מצוקתם של חלק מההורים נוצר אצלם רצון להישען על גורמים מקצועיים שיגידו להם מה נכון ומה לא נכון. "מתוקף זה הם רוצים פסיכולוג שיגיד לילדיהם את מה שנכון. הם שוכחים שהדבר הנכון הוא שההורה יהיה ההורה של הילד, כולל הטעויות שלו".

שעה אחת עם עצמי

נכון להיום, מילות החיפש "קיד סורסינג" או "עמוס קידר", כביכול מנכ"ל החברה, מובילות למאות קישורים בגוגל. בהתחשב בעובדה שמדובר באתר שנמצא רק חמישה ימים באוויר, מדובר בחשיפה עצומה שמלמדת על העניין הרב שעורר הנושא ברשת. "יש היום באינטרנט עשרות פורומים בנושא הורות שבהם הורים מדברים אחד עם השני", אומרת שרית רונה, מנהלת השיווק של כללית מושלם. "בקמפיין הנוכחי חיפשנו פלטפורמה שתאפשר לנו לייצר שיח אמיתי סביב נושא ההורות בעידן האינטנסיבי שבו אנו חיים. אנחנו רוצים שאנשים ידברו על מה זה להיות הורה, שיבחנו את גבולות ההורות שלהם".

כדי לקדם את הנושא השנוי במחלוקת הזה חברו שירותי בריאות כללית לחברת טוויסטד המתמחה ב"קונברסיישן מרקטינג", שיווק המבוסס על שיחות באינטרנט. כך גם נולד הרעיון של "קיד סורסינג". תרגיל מבריק ביחסי ציבור? סתם תסריט אימה? שכל אחד יחליט בעצמו. מה שבטוח, ההורים שנחשפו לאתר התקשו להישאר אדישים. אגב, מתברר שהמציאות עולה על כל דמיון, כי בדיוק בשבוע שעבר התפרסמה ב"ידיעות אחרונות" כתבה על שירות חי וקיים, אחיות לילה, שתמורת סכומים הנעים בין 40 ל־50 שקלים לשעה ילונו בביתכם ויאפשרו לכם שנת לילה רציפה ואיכותית בכך שיקומו במקומכם לתינוק שהתעורר.

כיצד התקבל האתר ברשת האינטרנט? מרבית התגובות ברשת היו מזועזעות, מקצתן הביעו התלהבות, גם אם אירונית, מהסטארט־אפ. יותר מאלפיים הודעות נרשמו בפורומי ההורות השונים. בפורום "להיות הורים" של תפוז כתבה אמא אחת, "אני הכי מזדהה עם הצורך, מפנטזת עליו המון, אבל זה לא מוסרי בעיניי". אמא אחרת ענתה לה: "הם לא מציעים אלטרנטיבה למערכת החינוך, הם מציעים אלטרנטיבה להורים. מעין הורה מאמץ במשך היום בתשלום".

"ולשלוח ילדים למערכת החינוך הקורסת זה לא סוג של קיד סורסינג?", השיבה אם נוספת. "זה קיד סורסינג, אבל גרוע. בכל מקרה זה מנוגד לטובת הילד, גם אם זה נוח להורים מסוימים".

בפורום "20 פלוס" בוואלה כתבה אמא אחרת: "הצצתי באתר, ואני מודה שבחיים אני לא מסוגלת לחשוב על בן אדם זר שיבוא ויהיה עם הילד שלי, אבל יש רגעים שאני פשוט לא מצליחה ליהנות אפילו משעה אחת עם עצמי: זוגיות, קריירה, חברות, ילד אחד בן שלוש בבית ועוד אחד בדרך. התחתנתי בגיל מוקדם, אז כן, לפעמים אני מרגישה שאני רוצה רגעים עם עצמי ועם בעלי, אז אולי זה לא כזה נורא?"

הדיונים הייצריים ביותר התקיימו בפורומים להורים לתאומים ושלישיות, שם הדיון נע בין העול העצום הכרוך בגידול תאומים לבין זעזוע של הורים, שרבים מהם הביאו לעולם תאומים ושלישיות כתוצאה מהפריה, מהמחשבה לתת את הטיפול בילדיהם לאנשים זרים אחרי הדרך הקשה שעשו כדי להביא אותם לעולם.

נקודה מעניינת נוספת היא שמרבית התגובות היו של אמהות. האבות, לעומת זאת, הביעו גישה תכליתית בנוגע לשירות, וטענו כי כמו שקונים שירותים אחרים ניתן לקנות גם שירותים מהסוג הזה.

הרצון לברר אם מדובר במתיחה או בחברה אמיתית, הוביל רבים לחקור לעומק את אתר החברה במטרה לאתר רמזים שיובילו לפיצוח התעלומה. הבלוגר גל מור ערך את התחקיר המעמיק ביותר, במסגרתו הוא בדק מי הוא עמוס קידר, יזם החברה, ונוכח כי אין לו כל היסטוריה בגוגל. הוא בדק ומצא כי אין חברה כזאת ברשם החברות. עוד הוא בדק את הפסיכולוגית אלונה גמליאל, אשר מוצגת כחלק מהצוות המקצועי באתר, ומצא כי היא לא קיימת בפנקס הפסיכולוגים של משרד הבריאות. הוא אפילו חפר ומצא כי תמונות הילדים המוצגות באתר לקוחות ממאגר התמונות "אימג' בנק".

אז כן, אתר "קיד סורסינג" היה גימיק שיווקי מוצלח, אבל האם בעתיד יוקמו חברות אמיתיות מסוגו ואיך צריך להתייחס ליוזמה הזאת? אסנת הראל, מנכ"ל מכון אדלר, מתייחסת לרעיון בשלילה. "ההורים של היום מתייחסים לילד שלהם כמו גאדג'ט נוסף", היא אומרת בכאב. "לדור ההורים של היום אין ממי ללמוד, ולכן אני אמפתית מאוד לקושי שלהם ולרצון שלהם לעשות אאוט סורסינג, אבל זה לא הפתרון. הפתרון הוא למקצע את ההורות, וצריך להשקיע בזה זמן. אני רואה אמהות שיש להן זמן לחדר כושר ולגוונים במספרה, אבל לא לילדים שלהן. זה עניין של סדר עדיפויות. עמיאל קצת פחות מסויג. "לקנות שירות הורה מחליף זה לא ראוי, אין תחליף לנוכחות ההורים, לזמן שהם מקדישים לילד ולפניות הרגשית והמעשית שלהם לצרכיו, דבר שהופך קניית שירותי הורות לבלתי אפקטיבית. אבל אני כן חושב שהורים צריכים לקבל עזרה, אם זה באמצעות התגבשות של קבוצות תמיכה או אמהות שפוגשות אמהות אחרות בגן. כאשר אלה אינם בנמצא איני מוצא פסול בסיוע קנוי. במובן מסוים, להגיד ששירות כמו קיד סורסינג הוא נורא ואיום, נובע מאותו מנגנון מעוות של החברה שלנו שמאשים את ההורים, שמנגן על תחושת האשמה שלהם ובכך גורם להחלשת ההורים והביטחון העצמי שלהם ומניח את התחושה שלהם שהם לא יודעים אם הם עושים את הדבר הנכון".

עידן עמיאל, מנהל המרפאה להדרכת הורים במרכז שניידר: "לקנות שירות הורה מחליף זה לא ראוי. אין תחליף לנוכחות ההורים, לזמן שהם מקדישים לילד ולמעורבות הרגשית והמעשית שלהם בחייו"